Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda" 30 Montgomery St Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 124. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 3-го ЛИПНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 3, 1982 No. 124. VOL. LXXXIX

Відбулася інформаційна нарада Монтреальської Округи УНС

Монтреаль, Квебек. (А. Гладилович). — Для обговорювання актуальних справ, пов'язаних з Українським Народним Союзом, Окружний Комітет його Монтреальської Округи влаштовує час від часу наради голів і секретарів відділів.

Остання нарада цієї Округи відбулася у понеділок, 21-го червня ц.р., в Пластовому Домі в Монтреалі. Керувала нею голова Окружного Комітету, головна радна Текля Мороз. Протоколював окружний секретар Осип Дячишин. Цю нараду можна б назвати „післяконвенційною", бо головною справою на її порядку денному були звіти тих, які брали участь у 30-ій Конвенції.

Основний звіт склала Текля Мороз. Вона сказала, що Конвенція, порівнюючи з попередніми, була найбільш спокійна. Досягнути цього вдалося завдяки її Президії, яка вміло керувала нарадами. Через те, що на ній не було зайвих дискусій, її вдалося закінчити на час.

Великою подією на Конвенції була промова-привіт віцепрезидента ЗСА Джорджа Буша. Його виступ показано на телебаченні.

Змістовна доповідь проф. Омеляна Пріцака, промови визначних осіб, показ фільму про перших українських поселенців в Америці тощо спричинилися у великій мірі до успіху Конвенції. Влаштування Конвенції саме в Рочестері, де українська громада хоч не дуже численна, але добре зорганізована була господарем цього З'їзду, заощадило гроші і Українському Народному Союзові, і делегатам.

Присутні на нараді особи, які як делегати своїх відділів брали участь у Конвенції, доповнили в дечому звіт Теклі Мороз і одночасно розповіли про свої враження із цього З'їзду. Поміж ними були ті, що їх у нас звуть „мельниківцями" та „бандерівцями", й такі, які не зараховують себе до цих двох середовищ. Одні критикували поведінку деяких осіб на Конвенції. Інші вважали, що поділ на політичні табори й існування позицій в УНС — це нормальне явище. Ще інші сказали, що на Конвенції змагалися за провід в Українському Народному Союзі два політичні табори, але найчисленнішу групу там творили ті, що вважають себе американцями українського походження; вони дуже дорожать Українським Народним Союзом і ніколи не дозволять, щоб провід у ньому взяла котрась партія.

Всі учасники нарад погоджувалися, що на Конвенції був збережений демократичний принцип, а ті, що брали участь у попередніх конвенціях, уважали, що ця остання, була найкраща з усіх.

Крім звітів і коментарів на тему Конвенції, на нараді порушено різні актуальні справи УНСоюзу — причини спаду числа його членів і необхідність збільшити членство згідно з нормами, що їх накладено на окремі відділи; брак організаторів і кваліфікованих секретарів; справи стипендій для студентів тощо.

Під час наради головна радна передала від українського Народного Союзу його чемпіонові Олександрі Дольницькій, секретарці Пластового Відділу св. Юрія в Монтреалі, почесну табличку „Признання за заслуги".

Вечір закінчився „традиційною" закускою. Невимушена розмова, в якій брали участь усі присутні — „бандерівці", „мельниківці" й „невтральні", була найкращим доказом, що в Українському Народному Союзі є місце для всіх українців, без уваги на особисті переконання кожного з них.

ГОСТІ З ДАЛЕКОЇ АРІЗОНИ ВІДВІДАЛИ УНСОЮЗ І „СВОБОДУ"

Сидять (зліва): Ю. Іллінський; стоять (зліва): О. Лiневич Василь Оріховський — головний організатор УНСоюзу, Уляна Дячук — головний касир та Володимир Сохан — головний секретар.

Джерзі Сіті, Н.Дж. (Л. К.). — „Щоб поговорити на союзові, особливо ім близькі теми" — Олександер Ліневич та Юрій Іллінський зайшли у четвер, 24-го червня ц.р. тут до приміщень Головної Канцелярії Українського Народного Союзу та видавництва „Свободи", тепло вітаючись з урядовцями УНСоюзу та редакторами щоденника, деякими з яких іхніми давніми знайомими. Сюди вони вступили в переїзді до свого дому у Фініксі, Арізона, повертаючись з похорону св.п. митрофорного протоієрея о. Андрія Іллінського — на протязі 17 років пароха української православної церкви св. Покрови у Фініксі, похованого біля своєї дружини памятки Поліни на українському православному цвинтарі св. Духа в Бавнд Бруку, Н.Дж.; дружина Покійного померла недавно, бо 8-го березня цього року.

У розмові з редакторами О. Ліневич розповів, що він приїхав з Ю. Іллінським, сином покійного митрофор ного протоієрея о. Андрія Іллінського, будучи від давен-давна приятелем їхньої родини. Скориставшися з цієї нагоди, що він був поблизу УНСоюзу, подумав відвідати „свій" УНСоюз, щоб докінчити розмови на союзові теми, розпочаті на 30-ій Конвенції УНСоюзу, де він брав участь як делегат 488-го та 79-го Відділів УНСоюзу. Як О. Ліневич сказав, членом УНСоюзу він вже є від років, бо належить до цієї установи від 1953 року. Він висловив своє захоплення „видом праці УНСоюзу та ввічливістю працівників УНСоюзу". О. Ліневич теж згадав, що він є членом української православної парафії при церкві св. Покрови у Фініксі.

Ю. Іллінський сказав, що сюди прибути спонукало його декілька причин, одною з яких було відновити Забезпеченеву Грамоту, яка з роками вже була вигасла, і

(Продовження на стор. 3)

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ АРҐЕНТИНИ ПЕРЕБРАВ УРЯД

Буенос Айрес, Арґентина. — В дні 1-го липня ц.р. майор генерал Рейнолдо Біньйоне перебрав уряд президента Арґентини. Він має 62 роки і в засаді є антикомуністом. Перебираючи владу, Біньйоне заявив, що дотримавши слово, дане 15-ом політичним партіям, — він знесе заборону на політичну діяльність і в березні 1984 року відбудуться вільні вибори.

Одначе серед провідників політичних партій існує побоювання, що різкий поділ між різними провідниками збройних сил може утруднити спокійний перехід до демократичного правління в Арґентині.

Як відомо, ген. Біньйоне є ставлеником армії, проти чого протестували летунські і морські сили, які настоювали на цьому, що цивільна людина повинна зайняти місце колишнього президента Леопольдо Гальтієрі, який уступив після прогри Арґентини в боротьбі за Фалкляндські острови. Погане економічне положення Арґентини також турбує новий уряд.

Генерал армії Крістіно Ніколайдес відбув конференцію з бригадиром Базіліо Лямі Дозо, шефом арґентинських летунських сил і адміралом Хорге Ісааком Анаєм з метою, щоб остаточно полагодити конфлікт між збройними силами.

Генерал Ніколайдес запропонував назначити цивільного віцепрезидента Арґентини, але його імени не подано, як теж не сказано, чи всі три представники збройних сил Арґентини погодилися на пропозицію ген. Ніколайдеса.

Тим часом ген. Біньйоне назначив 10-членний кабінет, який включає тільки одного військового старшину і трьох членів з попереднього уряду.

Важливий пост міністра економії віддано д-рові Хозе Дагніно Пасторе, який закінчив студії у Гарвардському університеті і на протязі 12-ох років за президентури Хуана Карльоса Онґанія, займав важливий економічний пост.

На місце Ніканора Кости Мендези, який за президентури Гальтієрі був міністром закордонних справ, прийшов колишній амбасадор до Венесуелі Хуан Рамон Аґвіре Лянарі.

Америка підтримує плян зменшення нуклеарної зброї

Женева, Швайцарія. — Американська делегація у подробицях представила СССР свої пропозиції у напрямі драстичного і ефективного зменшення атомових зброєнь.

Голова американської делегації Едвард Ровні, колишній генерал і учасник попередніх конференцій в справі роззброєння представив американський плян на першій діловій сесії конференції, яка, згідно з домовленням між американською і совєтською делегаціями, відбувається при замкнених дверях. Тому про цей плян не подано деталів.

Минулого року в травні Москва відкинула плян президента Реґена, який пропонував знищити 3,400 совєтських атомових ракет, розміщених у різних частинах СССР і сателітних країнах. Водночас він заявив, що в тому самому часі Америка знищить 2,500 атомових ракет, приміщених у американських підводних човнах — і тим способом настане рівновага: СССР і ЗСА матимуть по 850 атомових ракет.

Голова совєтської делегації Віктор П. Карпов заявив сказав, що Совєтський Союз домагається „великого зменшення" атомової зброї, не подавши, одначе, ніяких коментарів щодо пропозиції президента Реґена.

Генерал Ровні і Карпов знайомі з попередніх конференцій. Ровні, якому сьогодні 65 років, у 1979 році зрезиґнував був з американської делегації на знак протесту проти уряду президента Картера. Карпов має лише 53 роки, і його уважають за першорядного знавця щодо переговорів в справі атомового озброєння.

Американський плян, який домагається зрівняння в атомовій зброї Америки і Совєтського Союзу, вважають найбільш далекойдучим за час 20-літніх переговорів між Америкою і Совєтським Союзом в справі атомового роззброєння.

Д-р Л. Ворох переобраний на голову Метрополітального Відділу УЛТПА

Ню Йорк, Н.Й. (УЛТПА) — В суботу, 5-го червня ц.р. в приміщенні Українського Інституту Америки відбулися Загальні збори Українського Лікарського Товариства Північної Америки Метрополітального Відділу Ню Йорк — Ню Джерзі.

Збори відкрив голова Відділу д-р Любомир Ворох, вітаючи присутніх та представника Головної Управи УЛТПА, голову д-ра Петра Моцюка. Хвилиною мовчанки вшановано померлих членів за останні два роки, а це св. п. доктори: Юрій Малецький, Ярослав Воєвідка, Микола Кузьмович і Маркіян Мігоцький.

Д-р Л. Ворох

На предсідника зборів обрано д-ра Романа Осінчука, а на секретаря д-ра Юрія Кушніра. До Номінаційної комісії ввійшли: д-р Михайло Гук, д-р Климентій Розгонський і д-р Роман Кравчук. Від Головної Управи УЛТПА привітальне слово виголосив д-р Петро Моцюк, інформуючи присутніх про плян праці Централі та зупиняючись довше над фінансовою базою „Лікарського Вісника."

Після звітів та уділення абсолюторії уступаючим Органам Відділу, на внесок Номінаційної комісії, приступлено до вибору нової Управи на дворічну каденцію в складі: д-р Любомир Ворох переобраний на голову Відділу, д-р Богдан Ворох, голова елект, д-р Андрій Качала заступник голови, д-р Степан Семчишин секретар, д-р Юрій Демидович скарбник і д-р Ігор Залуцький вільний член. Контрольна комісія: д-р Юрій Труxлий, д-р Роман Кравчук і д-р Юрій Кушнір.

Рівночасно відбулися сходини дружин лікарів, які створили „Комітет Дружин" при Відділі УЛТПА. До цього Комітету належать всі дружини лікарів членів Відділу, а координатором Комітету буде дружина кожночасного голови Відділу. На черговій два роки цю функцію виконуватиме Арета Ворох.

МИР В ЛИВАНІ ПІД ЗАГРОЗОЮ

Бейрут, Ливан. — Переговори між ПВО і Ливаном з активною участю ЗСА і Ізраїля, застрягли на мертвій точці та їхнє майбутнє дуже невиразне. Помимо того, що усі посередники, а також Ізраїль, пропонують ПВО різні способи залишити Бейрут із „честю", в останніх днях виглядає, що провідники ПВО навіть про те не думають. Вони радше хотіли б залишитися в Бейруті під владою ливанського уряду. Це мабуть також стратегія речників ПВО, які вважають, що кожний дальший день їхнього перебування у Бейруті, це для них виграна, а рівночасно послаблення становища Ізраїля. Чи така стратегія виявиться доцільна на майбутнє, покаже час, — кажуть військові спостерігачі. Всеж таки треба сподіватися тому, різних несподіванок.

Майбутнє ПВО в Бейруті багато залежатиме також від сили ливанського уряду, який після семи років громадянської війни не може ніяк себе зміцнити. З того приводу Ізраїль, зокрема деякі його політики остерігають, що присутність ізраїльських військ у Ливані може бути ще довга, помимо того, що їм публічно обіцяють скорий поворот додому. Ситуацію в Ливані ускладнюють також непорозуміння поміж християнами і мусулманами, які вже від років ведуть між собою ривалізуючу боротьбу. Одних (мусулман) підтримує Ливан й інші арабські держави; других (християн) — уряд Ізраїля.

Дезертири іранської і іракської армій — у відділах ПВО

Тель Авів, Ізраїль. — Ізраїльські урядові чинники подали до публічного відома, що серед численних полонених Палестинської Визвольної Організації (ПВО) є також дезертири з іранської і іракської армій, які, як відомо, донедавна боролися у західньому Ірані. Вони погодилися дати довше інтерв'ю для міжнародньої преси, але під умовою, що кожний з них буде давати відповіді окремо без присутности інших дезертирів.

Кожний з них сказав, що вербування до війська переводила Ель Фатаг, бойова організація Яссір Арафата; їх вишколювали в Ливані, заправляючи до вживання совєтської зброї як теж вони перейшли відповідний вишкіл в „ідеологічних курсах," унапрямнених на одверту комуністичну орієнтацію у совєтській „обробці."

Більшість з них вступати в ряди палестинських бойових відділів приманила добра заплата, а не будь-які ідеологічно-політичні мотиви. Багато з них розчарувалося у політичних курсах, і вони почали їх уникати, присвячуючи більше часу й уваги, щоб могти вивчити орудування совєтською зброєю.

Президент Афганістану у важкій ситуації

Ню Делі, Індія. — Президент Афганістану Бабрак Кармаль повернувся додому після двомісячної неприсутности. Вміжчасі відбулася, як відомо кровава розправа з молодими комуністами у долині Панджір, 70 миль віддаленій від столиці Афганістану. Західні дипломати кажуть, що сотні молодих комуністів, які поїхали разом із совєтськими військами допомагати зайняти ту важливу стратегічну долину, згинули від рук повстанців. Саме тому президент Б. Кармаль зустрінувся із гострою критикою членів Комуністичної партії. Частина її членів, які становлять фракцію, відому під назвою „Кальк", дуже противилася висилці молодих комуністів у долину Панджір.

Президентові закидають довгу відсутність у такому критичному часі, тим більше, що, властиво, неясно що робив він так довго поза кордонами Афганістану. ТАСС подало, що Кармаль був на відпустці та відпочинку, але західні дипломати припускають, що він відбув ряд розмов із представниками СССР про ситуацію в Афганістані, як також слідкував за нарадами в справі Афганістану, що велися з ініціятиви Об'єднаних Націй.

В Америці

НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ, ЩО ВІДБУЛАСЯ у середу, 30-го червня, і перебіг якої передавано на всіх головніших телевізійних каналах в годині 8-ій вечора, президент Реґен став в обороні Раймонда Дж. Донована, секретаря Департаменту праці. Президент заявив, що з тієї причини, що не знайдено жадних доказів, які свідчили б у некористь Р.Донована, він твердо стоятиме в його обороні.

БЮРО ДЛЯ МЕДИЧНОЇ ПЕРЕВІРКИ В ПОВІТІ Ессекс у Ню Джерзі, яке прокуратор цього повіту обвинуватив у легковаженні поставлення правильної діягнози в кримінальних випадках, цілковито втратило свої повновласті. А з цим, їхня праця підпала всеціло під контроль державного медичного екзамінатора. Доказано, що у випадку смерти одного чоловіка працівники цього бюра поставили фальшиву діягнозу, ствердивши, що той чоловік вмер на запалення легенів; тим часом, після повновної перевірки показалося, що цього чоловіка мусів хтось застрілити, бо в черепі його голови знайшли чотири кулі.

У САН ДІЄҐО, КАЛІФОРНІЯ, ВІДБУЛАСЯ ПЕРША судова розправа проти студента коледжу, який не зареєструвався до військової служби, тобто злегковажив закон, який зобов'язує від 1980 року. Федеральна лава присяжних цього міста визнала студентові, що він ухилився від свого законного обов'язку зголоситися до військової служби. Якщо цього студента визнають винним, його чекає п'ять років в'язниці та 10,000 долярів грошової кари.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ СУДДЯ ОКРУЖНОГО СУДУ В Маямі, Фла Юджін Спеллман, 30-го червня ц.р. відмовився стримати своє рішення, яке він виніс попереднього дня, у справі звільнення 1,900 гаїтців, що їх перетримувано в американських таборах для втікачів. Американський Уряд, бажаючи стримати таке масове звільнення гаїтців, щоб не створити новий наплив чужинців, оскаржив рішення судді Спеллмана до апеляційного федерального суду в Атланті, Джорджія, та забажав від Ю.Спеллмана дати окрему судову ухвалу, що дозволила б Службі імміґрації і натуралізації затримувати втікачів, що прибуватимуть до Флориди на протязі наступних 60 днів. Правники Уряду поінформували, що на Багамських островах очікують дозволу на в'їзд до ЗСА біля 40,000 нових втікачів з Гаїті.

У Дітройті створено Громадський комітет для відзначення 50-ліття голоду в Україні

Дітройт, Миш. (В.П.). — Штучний масовий голод в Україні 1932-33 років був одною із найважливіших трагедій українського народу XX століття. Біля 7 мільйонів чоловіків, жінок і дітей загинуло в тій час голодовою смертю.

У 1982-83 роках сповняється 5 років від цієї події. Роковини тієї жахливої події повинні бути відзначені всією українською спільнотою у вільному світі одностайно, об'єднано, без огляду на нашу будь-яку зрізничкованість, бо смерть мільйонів українського населення зобов'язує нас усіх промовити до цивілізованого світу могутнім голосом.

Для відзначення роковин цього геноциду створено у червні ц.р. в Дітройті Ініціятивний комітет, завданням якого є зорганізувати на широкій громадській базі при участі та виявленій вже співпраці парафій обидвох віровизнань Всегромадський комітет для відзначення 50-ліття масового голоду в Україні. Цей Комітет через свою президію та відповідні комісії виготовить плян цілости всегромадського відзначення, що включало б цілу низку окремих імпрез, конференцій, маніфестації тощо на протязі 1982-83 років.

До Ініціятивного комітету увійшли (поазбучно): Віра Андрушків, Я. Базюк, мгр В. Баран, д-р Марія Бек, інж. Д. Березовський, д-р Я.М. Березовський, О. Бигук, інж. С. Білий, З. Васильковнч, проф. С. Віхор, проф. С. Віхорек, І.Волинець, д-р І. Гришко, В. Грушкевич, д-р І. Гулявий, Р. Дацко, д-р П. Джуль, мгр Рома Дигдало, В.Дигдало, д-р А. Жуковський, Емілія Запорожець, С.Зубаль, мгр Марія Квітковська, мгр О. Квітковський, маестро Едвард Козак, інж. В. Колодчин, Ліда Колодчин, інж. І. Король, Стефа Король, І. Корній, інж. М. Кунінський мгр Марія Лазарчук, Р. Лазарчук, Христина Липецька, мгр Олена Лісківська, інж. О. Лист, д-р Б. Лончина, проф. С.Мамчур, Ольга Марущак, Олександра Місіонг, М. Мушинський, Г. Назаренко, В. Папіж, інж. Б.Петрина, д-р Ю. Розгін, Надія Романчук, І. Романчук, Я. Ромах, д-р Валентин Савчук, П.Семеген, мгр О. Серафин, Б. Середюк ред. М. Смик, Р.Татарський І. Татух, Ф. Федоренко, З. Чорній, д-р Р. Шпорлюк, С. Щуровський.

На найближчих громадських зборах особовий склад Ініціятивного комітету буде побільшений представниками всіх громадських установ, які становитимуть Діловий комітет.

В Аллентавні відбудеться Конвенція УПЛ

Аллентавн, Па. (о.І.Н.). — Понад 400 делегатів та гостей зберуться тут у четвер, 15-го липня ц.р. на 35-ту Конвенцію Української Православної Ліги. В Конвенції братимуть участь Владики Української Православної Церкви в ЗСА разом з численними священиками дієцезії.

Господарями Конвенції будуть старші і молодші відділи Української Православної Ліги (УПЛ) при парафії церкви Успіння Пресвятої Богородиці в Нордгемптоні, Па. Головою Конвенції буде д-р Степан Сивуліх, а духовним дорадником — о. Іван Панасюк. Ділові наради конвенції відбудуться в Ню Аллентавн Гілтон готелі у четвер, п'ятницю і суботу, 15-го, 16-го та 17-го липня. Делегати і гості будуть мешкати в тому самому готелі.

Конвенція відкриється Службою Божою у спеціяльній каплиці при готелі в четвер, 15-го липня. Вечірні програми відбуватимуться в Сейнт Джан Авдиторії. В порядку цих програм буде баль, присвячений 35-ій річниці Ліги, український концерт, в суботу відбудеться вилений бенкет з нагоди 35-ліття Ліги. Під час бенкету будуть вручені нагороди за активну участь у житті Ліги.

Конвенція закінчиться у неділю, 18-го липня, архиєрейською Службою Божою в церкві Успіння Пресвятої Богородиці в Нордгемптоні. Під час Богослуження новообрані урядники Ліги приймуть присягу. Після Богослуження відбудеться прощальний обід.

У Конвенції візьмуть участь делегати і гості з сорока старших і молодших відділів УПЛ з 12-ти стейтів, включно з Каліфорнією.

Президентом УПЛ на 1981-82 рік є д-р Гейл Волошин з Міннеаполісу, Міннесота.

У світі

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ АМЕРИКИ ПОСИЛИЛИ ТИСК на речників Палестинської Визвольної Організації, щоб вони негайно покинули Бейрут, столицю Ливану. Як відомо, ізраїльський уряд погодився, щоб військові частини ПВО вийшли з оточеного Бейруту і забрали зі собою тільки особисту зброю, що є свого роду пошануванням гонору вояка, який без зброї почувається полоненим чужої держави. Поінформовані джерела кажуть, що головне командування ПВО погодилось на відтягнення з Бейруту своїх частин але в повідомленні цього ж командування не говориться де ці частини стаціонуватимуть в майбутньому — на території Ливану чи Сирії. Речники Уряду ЗСА воліли б, щоб ПВО забралося з Ливану, бо тоді можна б там створити незалежний демократичний уряд, але покищо не відомо чи дійде до цього, бо палестинці вже раніше заявляли, що вони, бодай велика частина з них, бажають залишитися в Ливані.

ВІЙСЬКОВА РАДА НАЦІОНАЛЬНОГО СПАСІННЯ в Польщі вирішила злагіднити раніші обмеження, зокрема руху населення в нічну пору, у Варшаві й інших більших містах. Це злагіднення включає відкриття багатьох нічних клюбів, розвагових місць, пивних, театрів, клюбів тощо. Політичні спостерігачі однак вважають, що ситуація в Польщі все ще напружена, а населення, не зважаючи на гострий військовий режим, відважно виявляє свій спротив та ігнорує запровадження теперішнього уряду.

ІТАЛІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ ПЕРЕСЛУХУЄ ДВОХ підозрілих осіб, які пропихалися на площу св. Петра в Римі, з намаганням продістатися близче до самого Папи Івана Павла II. В одного західнозрілого француза поліція знайшла в кишені пістолю, яка опісля виказалась звичайною дитячою забавкою, а в другого, новозеландця, мисливський ніж. Тому, що ведеться слідство у цій справі, поліція не подала імен „паломників". Першою особою західнозрілою виявилась жінка, яка заявила на поліції, що носить в торбинці „пістолю" для відстрашування грабіжників. Як відомо, поліція тепер більше охороняє Святішого Отця від часу замаху на нього Алі Аги, який з близької віддалі тяжко поранив Папу 13-го травня 1981 року.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

P.O. Box 346 Jersey City N J 07303

4-те липня — Свято всіх нас

Обов'язком для всіх стейтів Америки святкування роковин проголошення американської державности 4-го липня 1776 року — це не тільки традиція, яка зобов'язує усіх американських громадян. Це поклін тим Батькам Народу, які створили справжнє чудо — створили з учорашньої британської колонії наймогутнішу у світі державу з тим „праведним законом Вашінґтона", про який мріяв для України Шевченко і який по нинішній день є правзором демократії, справжньої, непофальшованої народної волі. Урочисте щорічне святкування дня 4-го Липня — це те саме, чим стане колись для українців урочисте святкування у справжній українській ні від кого незалежній державі — дня 22-го Січня. Покищо ми відзначаємо щорічно роковини проголошення вільної, ні від кого незалежної української держави концертами-академіями тільки на поселеннях у чужомовних країнах світу, — в майбутньому це буде законом встановлене державне свято, в якому всі українці поклонятимуться ідеї і її творцям та реалізаторам.

4-те Липня пригадує усім нам, українським громадянам З'єднаних Стейтів Америки, їх поселенцям у цій країні, що правильною була теорія покійного д-ра Луки Мишуги про „Дві батьківщини". Америка стала для українських еміґрантів-поселенців другою батьківщиною, в якій дано нам можливість зберігати наш український політичний ідеал, плекати і розбудовувати українську культуру та допомагати Україні у міру нашої спроможности. Своєю ідеологією демократії, своєю вірністю ідеалові волі і своєю силою зброї та економіки Америка стала лідером всього вільного світу. Ввесь вільний світ покладає свої надії на Америку, як на оборонця державної волі і демократичної свободи. І не задарма недавно президент Роналд Реґен виразно пригадав, у своїй промові в ОН, що Америка вела у цьому сторіччі всі війни не задля поширення своєї території і влади, а задля рятування державної волі і громадської свободи чужих країн і народів. І хоч ми знаємо, що ніхто нам державної України не збудує, то все ж — від Америки у величезній мірі залежить, щоб настав той новий історичний момент, коли український нарід дістане новий шанс — сягнути по належну йому державницьку волю.

Такі і їм подібні міркування пов'язані з датою 4-го Липня — пов'язані з днем, який є святом для всіх людей в Америці сущих — також для нас, українських людей.

Нашим завданням, нашим обов'язком є не тільки використовувати існуючі в Америці можливості прожитку у розмірному добробуті, використовувати ці можливості для плекання своєї політичної думки, розвитку культури та для ширення правди про Україну, але й для вивчення від Америки й американців всього того, чого нам бракувало у роках нашої визвольної війни-революції і чого й дотепер бракує. Мусимо вчитися, що здобути рідну державу треба не фразами, а ділами, не пропаґандою, а збройним ділом проти ворогів, мусимо вчитися американської політичної культури, американської тугости, ініціятивности, завзятости у конструктивному суперництві із зберіганням принципів етики й культури.

Створення американської великодержави в її сучасному вигляді за короткий час двохсот літ — це чудо. 4-те Липня є прославленням того чуда. І всі ми приєднуємося до цієї прослави.

В ЕЛЬ САЛЬВАДОРІ ЗНОВУ ПОЖВАВИЛАСЬ діяльність марксистських партизанських груп і в обопільній боротьбі гинуть урядові вояки і партизани. Очевидно, у такій ситуації найбільше терпить цивільне населення. Головне командування сальвадорської армії розпочало 30-го червня широку офензиву проти партизан, підтримувану гелікоптерами і джетовими літаками.

Анатоль Камінський

НЕЧОРНОЗЕМНА ЗОНА РСФСР, ЯК ГІГАНТСЬКИЙ РУСИФІКАТОРСЬКИЙ ПЛЯЦДАРМ

II

Але чи йдеться тут, дійсно, лише про „перерозподіл робочої сили" чи щось куди більше? Відповідь на це дає сам Холмогоров, який висловлюючи образно, свою внутрішню сущну занепокоєність і страх, вказує на те, що „в останніх десятиріччях утворилася складна демографічна ситуація, викликана значними відмінностями у прирості населення, зростанні трудових ресурсів". З непідвладним острахом він пригадує, що в той час, коли згідно з переписом населення з 1979 року, порівняльно з переписом з 1970 року, росіяни зросли лише на 5,2 відсотка, білоруси — 4,4, українці — 3.9, литовці — 8, лотиші і естонці — близько 1 відсотка, то таджики збільшилися на 37.5 відсотка, узбеки — 35.2, туркмени — 34, киргизи — 30, азербайджанці — 25, казахи — 24, вірмени — 17.1, грузини 12 відсотків. Отут і є „зарита собака". І тому йдеться не тільки про „перерозподіл робочих ресурсів", але й своєчасне переміщення середньоазійських й інших народів у „багатонаціональному російському котьолку", щоб не допустити до їхнього дальшого національного зросту і звершення та скріплення тим самим неросійських, точніше антиросійських елементів імперії.

Відповідну ролю і частку призначено у цій „нечорноземній" затії теж і нам українцям: і як об'єктові асиміляції і русифікації, і водночас як „допоміжному слов'янському чинникові" у колонізаційній політиці російських шовіністів. Чейже не таємниця, що якраз в Середній Азії росіяни намагаються творити довкола себе „коло" інших слов'янських прибульців та впрягати їх у свій імперіяльний віз. Зловісним показником такої практики є, наприклад, Казахстан, де між іншим, згідно з переписом з 1979 року, громадяни некорінної національности творять аж 64 відсотки. Доречно згадати, що у самосвідомості і умовиводі Холмогорових це і є „ідеальний стан", до якого вони змагають в неросійських республіках... Для порівняння пригадаємо, що в РСФСР некорінні національності становлять 17.4 відсотка, в УССР — 26.4, в Білоруській ССР — 20.6, в Узбецькій ССР — 31.3, в Грузинській ССР — 31.2, в Азербайджанській ССР — 21.9, в Литовській ССР — 20.0 в Молдавській ССР — 36.1 в Латвійській ССР — 46.3, в Киргизькій ССР — 52.1, в Таджицькій ССР — 41.2, у Вірменській ССР — 10.3, в Туркменській ССР — 31.6, в Естонській ССР — 35.1 відсотка.

Холмогоров так і признається, що йдеться тут „насамперед про створення для дальшого всемірного зміцнення монолітности єдиної радянської багатонаціональної держави", при чому „російська мова, відображаючи досягнення світової науки і культури, науково-технічної революції, виконує функції мови міжнаціонального спілкування в масштабі всієї країни і стала важливим фактором зміцнення соціяльно-політичної, ідейної єдности радянського народу". І тому теж немає нічого дивного, що у своїй статті Холмогоров потрактував стосовну економічну тематику у стисло політичному сенсі, даючи їй теж відповідний наголовок.

Додавати до цього — нічого. Проєкція — далекосяжна, злохитра і єхидна. Але чи перспективно реальна? Пригадаймо, що попри всі тяготи, вщерблення і удари, що їх нанесла русифікаторська політика, маємо одночасно загальний зріст національної свідомости в неросійських народів, за вимком білорусів, деяких поволзьких народностей (але не татар, які якраз є в стані надзвичайно сильного, динамічного національного відродження), та деяких народів далекої Півночі (але знову ж, наприклад,не у випадку якутів). І на тлі вищеподаної статистики, динамічний зріст середньоазійських народів, водночас із бурхливим відродженням мусулманського світу у цілому, набирає окремих вагомих і значимих вимірів, які аж ніяк не сприяють замірам Москви. Навпаки. Це поперше. І подруге: Совєтський Союз терпить на загальну кризову недостачу трудових ресурсів — російських і неросійських, — що її зумовила якраз та ж сама цілісна демографічна ситуація. Про неї пише, наприклад, інший совєтський автор В. Безсмертний, кандидат економічних наук, у своїй статті „Найвища мета КПРС" в „Радянській Україні" з 16-го червня ц. р., стверджуючи, що в десятій п'ятирічці в зв'язку з невиконанням планів по новій техніці і не вдалося повністю здійснити план по продуктивності праці; в зв'язку з чим для виконання запланованих об'єктів виробництва довелося залучати додаткових працівників. Тим часом демографічна ситуація, що склалася в останні десятиріччя, ускладнює, а в ряді випадків виключає можливість додаткового залучення працівників у виробництво. Значна ще міграція населення між районами країни та

(Закінчення на стор. 3)

З НОВИХ ВИДАНЬ

Володимир Барагура

Семантика віршованого роману „Слова"...

Ганна Черінь „Слова́, слова́, слова́,"... роман у віршах, накладом автора, Торонто-Чікаґо 1980, 8-ка, стор. 254. Обкладинка Вадима Доброліжа.

Літературний жанр римованого або віршованого роману чи епопеї в роді „Попелу імперій" Юрія Клена чи „Свідка" Василя Барки в нас мало поширений. До цього жанру можна зарахувати і твір Ганни Черінь „Слова́, слова́, слова́"... Д-р Дмитро Штогрин, автор вступної статті до збірки („Силюетка письменниці") називає його „маґнум" письменниці, річ, перед якою треба скинути шапку в поклоні".

Тематичний діяпазон твору Г. Черінь широкий часово і простірно. Він охоплює період поміж двома світовими війнами, події Другої ґльобальної війни та післявоєнні часи. Акція починається в Україні і через Сибір та воркутські концтабори веде до Мурманська і стелиться кораблем аж до Норвегії. В центрі акції стоїть постать героя Миколи, який проходить світоглядово-ідеологічну еволюцію від поета-романтика, якого большевики таврують ярликом націоналізму, почерез прикинену пристосувальність до пануючої системи, щоб влаштувати собі існування та щоб для (ідеологічної) „контрабанди під червоний прапор залізти", бо в підсовєтській дійсності, „бути актором повинен поет", — аж до свідомої активної участи в боротьбі за особисті, людські і національні права. Але удавана пристосувальність Миколи не врятувала його від підозри зв'язків із українським націоналізмом, підпіллям і німцями й це завело його на Сибір. Зустріч із сільською дівчиною, сиротою Галею, яка теж будьто за співпрацю з німцями й українськими партизанами попала в концтабір і тут самоосвітою поширила своє знання та поглибила свій світогляд, а навіть стала акторкою-солісткою театру, заступила Миколі втрату дружини Наталі, яка залишилася в Києві. Дивний хід химерної долі перекреслив ідеальну любов Миколи й Галі. Завдяки незвичайній подібності Миколи до померлого чоловіка таборової лікарки Валентини, що не без взаємности заторкнула ніжну таємну струну в душі Миколи, він на пашпорт покійного виїхав з табору будьто на шпитальне лікування до Мурманська і звідтіля завдяки зв'язкам рибальським кораблем до Норвегії.

Паралельно до головної дії авторка вводить епізодичні мотиви, вдумливо представляє післяреволюційні відносини в Україні, пластично зображує воєнні події, жахіття німецької окупації й пімсти НКВД, дантейські сцени з життя в'язнів у сибірських таборах примусової праці, прояви культурного життя в таборах, спротив і бунт каторжників, картини з життя тубільців-ненців, чудові описи північної природи, зворушливі ліричні вставки, власні філософські міркування.

На увагу заслуговує спостережливе вникнення авторки в психіку велико-міського шумовиння і злонинців — „урків", „вурканів", „блатних", які втішаються в адміністрації концтаборів привілеями перед політв'язнями.

Конкретна, видима тематика, це тільки канва, на якій авторка гаптує акцію твору „Слова́"... Провідна думка роману засекречена в роздумуваннях авторки у „Вступі" і в кінцевому (LXVII розділі на тему семантики (значення) й вагомости с л о в а. У вступі вона подає безліч прикладів на вживання слів у позитивно-шляхетному, невтрально-байдужому й неґативно-шкідливому сенсі:

Слова, слова, слова...
Однакових не знайдеш
два...

Авторка обстоює, щоб вживати

Більше слів добрих,
веселих, співучих,
Слів — міцнокрилих орлів
І менш брехливих,
повзучих, гадючих,
Брехнею спотворених
слів!..

Тематика, зміст, акція, дійові особи роману є ілюстрацією розуміння авторкою вартости с л о в а в формуванні людського життя, мислення, дії.

В епілозі авторка робить висновок, що „найтриваліший скарб — слово,", точніше мистецьке, поетичне слово, бо „будять людей, заклика́ють до бою, В нас не політики а поети"...

В конклюзії на думку поетки

З всієї безодні слів,
Що мови складає спів,
Я вибираю одне
Єдине,
Слово горде, орлине,
Що з серця до серця лине,
Співуче,
Квітуче,
Болюче...
Найкраще із слів —
УКРАЇНА.

Після прочитання строфічного роману здавалося б, що висновок авторки невмотивований, виникнув знечев'я, що це свого роду „деус екс махіна", бо герой роману не перейшов ще повної еволюції національно-державницької свідомости, поглядів, дії. Все таки на засланні він станув на правильний шлях національного оновлення. Ав-

(Продовження на стор. 3)

(Б. М.)

У СОРОКОВУ РІЧНИЦЮ ПОСТАННЯ УПА

День 15-го жовтня 1942 року офіційно втягнено в історію української нації — як день постання Української Армії — єдиної української армії під час Другої світової війни. Однак це тільки офіційна дата, бо 15-го жовтня Відділи УПА вже були сильні і загартовані в боях з ордою гітлерівських армій. Багато із воїнів УПА брало участь у боях під проводом Боровця-Бульби вже в 1941 році, багато із них брало участь у Відділах Вовків під проводом Сидора-Шелеста ще перед розпадом Польщі, а деякі навіть були у Зелених Карпатах. Це були люди — бойовики з військових частин ОУН. До цих людей долучилась молодь з усіх частин України. З Полісся, з Волині, з Поділля, з Київщини зі Слобожанщини, та інших частин української землі. Там можна було стрінути людей різних професій та різних політичних поглядів. Тих, які росли в рядах ОУН і тих, які росли в рядах комсомолу — всі ці люди мали одну спільну ідею — Вільна Самостійна Україна. Цих людей провадив загартований провідник — старшина Клим Савур-Клячківський. Це були відділи УПА на Волинсько-Поліських землях.

Подібна ситуація була і на Поділлі. Ще у 1941 році частини Середньої Похідної Колони, по втраті свого провідника М. Леника, під проводом Богдана Чайківського — Андрія, перейшли у підпілля і створили бойову групу „Українські Партизани". До них долучились розбитки Буковинського Куреня та група старшин з червоної армії, яка щойно втекла з німецького полону, і вже взимі 1942 року були три групи „Українських Партизан" на східньому березі ріки Збруч. Під проводом Антона Михальчука-Крилатого, ця група росла і з неї постала УПА-Південь. Багато пізніше, бо аж восени 1943 року постала УПА-Захід, під проводом, Василя Сидора-Шелеста. Цілістю боротьби УПА в пізніших роках проводив визначний син українського народу Роман Шухевич — Тарас Чупринка.

Хоч УПА ніколи не була чисельно великою, бо у найбільшому розгарі нараховувала 32,000 людей, не враховуючи сюди запілля та сітки ОУН, то перед цією армією дрижали найкращі гітлерівські частини, а пізніше армія московських наїзників.

Після закінчення війни з Німеччиною у 1945 році, тоді коли УПА нараховувала 17,000 вояків, треба було аж 585,000 найкращих військ НКВД, щоби протиставитись УПА. Не зважаючи на великі втрати, УПА встоялась у 1945 році, український вояк був приготований до тієї нерівної боротьби, Юнацтво ОУН виховала молодь у вірі в остаточну перемогу, і ця молодь з фанатичним завзяттям ішла з бою у бій, від перемоги до перемоги, йшла на мури штиків і розліталась перша, друга і десята лінія НКВД. Кровавими плямами на землі лишались сліди Сосулівки, Ягольниці, Сколе, Грубешова, Бірчі, та сотні інших місцевостей. Які страшні втрати поносила УПА можна порівняти одним періодом, про який маємо точні дані. В час Великої Облави, яка тривала від січня до червня 1946 року, УПА втратила 5,000 вбитими — ранених майже не було, бо вояки боронились до останньої хвилини, і тоді розривали себе ґранатами — а Москва мала 23,500 убитих та 47,000 ранених. Це з архіву НКВД пол. Доровєєва, якого Спец-Відділ УПА разом з архівом осінню 1946 року забрав з „Прикарпатського Воєнного Округа". Ці архіви є в УПА — 3. В цей час — січень по червень — Москва втратила 62 полковники, сотні або тисячі старшин, та двох генералів. Москва признається, що на рахунок УПА вписано ген. Фйодора Ровенського, ген. Мєдвєдєва, ген. Москаленка, марш. Ватутіна — а скільки не признається, скільки ночами вивезли з поля бою, щоб не ширити паніки між своїми вояками, того ніхто не знає. Дорого платила Москва за кожну п'ядь української землі за кожну скривджену українську дівчину, а якщо треба було, то вояки Шухевича знаходили входи в Івано-Франківську, у Львові і Києві, де тільки винуватці були заховані. Команда УПА відчинила двері в'язниці НКВД в жовтні 1947 року при Короленка 33 у Києві і вивела своїх людей на волю.

Українська нація — горда з того, що ці вояки вмирали як герої — не йшли в полон — не підносили рук вгору, як це роблять вояки інших армій — умирали зі зброєю в руках.

Порівняймо їх до арґентинської армії — по втраті кількох десятків вояків ціла дивізія підняла руки на Фальклядських островах. Порівняймо УПА до Палестинської Визвольної Організації (ПВО), протягом одного тижня жидівська армія взяла в полон аж 6,000 палестинських вояків в Ливані. Скільки ми наслухались про геройство ПВО, а як убого виглядає їхнє геройство супроти УПА.

Сьогодні у сорокову річницю створення УПА, найбільш героїчної армії в історії людства, народ наш клонить голову перед тінями впавших на полі слави її воїнів. Там на рідних землях ночами квітчають могили цих героїв, а тут у вільному світі величають їх Апелями, академіями, панелями, спогадами тощо.

Володимир Жила

СЬОМА ЗУСТРІЧ ПКУС

II

На сесії мови, що проходила під керівництвом проф. Володимира Жили прочитано три доповіді. Проф. Ася Гумецька доповідала на тему „Спостереження з сучасної методології викладання мови". У доповіді йшла мова про методологічні дослідження, що ведуться в СССР та в країнах Заходу, зокрема про ті, що стосуються викладання мов. Доповідач ознайомила присутніх з методом д-ра Георгія Лозанова, болгарського психіятра й дослідника процесу запам'ятовування і вчення взагалі. Практичні висновки, що їх можна зробити з цих спостережень, полягають передусім у можливості та необхідності змінити традиційне ставлення викладача до учнів як до пасивного об'єкту викладання, і учнівський погляд на викладача як на непомильне джерело інформації. Ознайомлення з цим методом повинне збагатити досвід українських викладачів як на шкільному, так і на університетському рівнях.

У доповіді „Лемківські говірки" проф. Богдан О. Струмінський Гарвардського університету говорив про виникнення комплексу цих говірок та вказав, що починаючи з XVI сторіччя можна їх вивчати за історичними пам'ятками (учительними євангеліями, документами, піснями, віршами і т. д.). Історична хрестоматія лемківських текстів була б бажаним путівником по цих матеріялах. Розглянув він також деякі риси лемківських говірок, спільних з іншими карпатськими говірками української мови. Лемківські говірки використовувано як украплення в літературі різної орієнтації, натомість спроби суцільно писати по-лемківському ніколи не виходили поза наслідування фольклору і маргінальну журналістику.

Третім доповідачем на цій сесії був інж. Анатоль Вовк з Українського Термінологічного Центру в Америці, що доповідав на тему „Термінологічні проблеми української діяспори". Він вказав на позитиви й неґативи розвитку української автомобільної лексики за останні десятиріччя та коротко відмітив свої причинки до справи популяризації доброї термінології автомобілізму та споріднених галузей. На його думку — це поле великих, але невикористаних можливостей, майбутнє якого залежатиме від ступеня зацікавлення термінологічними проблемами серед молодої ґенерації українських філологів, діячів культури та любителів рідної мови.

На сесії „Історії і національної економіки", що нею керував проф. Омелян Пріцак, доповідав проф. Ігор Шевченко з Гарвардського університету на тему „Глаголичні уривки, виявлені недавно на Синаї та деякі міркування щодо зразків укладу найраніших глаголичних рукописів". Тема була обширно ілюстрована прозірками. У першій частині доповіді обговорено текст глаголичних уривків поряд із грецькими джерелами і з питанням первісних рукописів, до яких ці уривки належали. Друга частина доповіді торкалася ширшого питання зразків для прикрас і загального укладу не тільки новознайдених уривків, але й ранніх глаголичних рукописів узагалі. В останній частині доповідач обговорив можливі шляхи проникання впливів із Заходу на Балканський півострів у XI сторіччі і вказав як паралелі з італійсько-грецькими рукописами можуть допомогти в установленні відносної хронології ранньоглаголичних рукописів. Доповідач дійшов до несподіваного для себе самого висновку, що „Ассеманіїв звід", загальновизнаний найранішим із цих рукописів, може бути найпізнішим.

На цій сесії доповідав також проф. Юрій Книш з Манітобського університету на тему „Повість временних літ і шахматівська теорія". Він розглянув гіпотезу Олександра Шахматова щодо генези „повісти временних літ", вказав на її популярність і в деякій мірі на вірогідність. Проте по суті вона спирається на ряд неслушних припущень і тому переконливі арґументи за словами доповідача промовляють скоріше за існування постійно змінних редакцій. У заключенні проф. Книш запримітив, що відкинення гіпотези Шахматова (включаючи тут його переконання про існування „ранніх компіляцій" 1039 року, 1050 і 1073 років) мусить доповнитися пошуком історичного кадру „Повісти временних літ".

Доповідь проф. Миколи Богатюка з Лемойнського коледжу на тему „Економічний розвиток і територіяльна спеціялізація в Радянській Україні" була одиноким причинком до пізнання національної економіки України. Усім відомо, що в СССР безконечно наголошується факт, що Україна є складовою і невід'ємною частиною СССР, званою „суверенною соціялістичною республікою", проте ступінь до якого центральна влада в Москві визначає спеціялізацію України та її районів, виявляє фактично дійсні межі цієї суверенности. Офіційні чинники в СССР у випадку України зовсім не звертають уваги на проблему погодження місцевих і загальнодержавних інтересів. Тому в Україні нічого не говориться про те, хто вирішує, який район СССР повинен спеціялізуватися в чому та чи політичні або економічні мірила, що їх уживають плянувальники, повинні вирішувати зразки спеціялізації. Наприклад, в торгівлі вони відхиляють різницю між природною або абсолютною, порівняльною або відносною користю в цій ділянці, тому що ідея України, як торговельного партнера інших республік, на базі взаємної користи, є неприйнятною для російської верхівки в Москві.

Сесією „Історія й психологія" керував проф. Франко Сисин. Тут з доповіддю на тему „Авари й слов'яни" виступив проф. Омелян Пріцак. Доповідач зосередився на проблемі зв'язків між аварами та слов'янами з точки погляду історії евразійського степу. Аварська імперія існувала в Середній Европі близько 250 років (568-796) і залишила важливий слід по собі. Але найважливішим було виникнення слов'янської мови як lingua franca (койне) аварської держави.

Професор Юрій Гаєцький з Гарвардського університету доповідав на тему „Походження козацької старшини в Гетьманщині". Він обширно розповів про внутрішні відносини, адміністрацію та провідну верхівку Гетьманщини, як також про походження та еволюцію козацької старшини. Гетьманщина (1649-1782) була становою державою, в якій провідні пости належали до верстви козацької шляхти, яка володіла нею до кінця її існування.

Професор Іван Головінський з Ратґерського стейтового університету Ню Джерсі доповідав на тему „Проблеми пам'яті в дослідах українських психологів". Цією проблемою на Україні займалися в першу чергу науковці Харківського університету, наприклад Зінченки, Середа, Снопик, Сергієнко та інші, які поза межами України не відомі як українські психологи, лише як „совєтські", хоч це політичне, а не національне поняття. Українські психологи вивчали проблеми свідомої (активної) та підсвідомої (пасивної) пам'яті, як також досліджували проблеми, зв'язані з інженерною психологією. В обох ділянках вони дали поважний вклад у психологічну літературу та поширили наше розуміння того, як працює пам'ять.

Сесією „Історія й музика" проводив проф. Юрій Гаєцький. Тут на тему „Скитія — Україна й Русь" доповідав мґр Олександер Дражньовський з Наукового Товариства ім. Шевченка. У першій частині своєї доповіді він розповів про великі знищення культурних пам'яток, заподіяних царською владою після приєднання Криму до Росії в 1783 році. Друга частина цього виступу була присвячена історії Криму й Босфорського царства.

Доповідь „Творчість Вадима Кіпи", що її прочитав Альберт Кіпа з Мюленберзького коледжу, була присвячена 70-річчю з дня народження відомого піяніста-виконавця та видатного педагога. Вадим Кіпа (1912-1968) написав чимало композицій на слова українських та неукраїнських поетів. Заслуговують на відзначення пісні на слова Лесі Українки й Вадима Лесича. Вірші української поетки були Вадимові Кіпі особливо близькі. Їхня емоціональність і ніжність збуджувала його талант. Доповідь була ілюстрована прозірками та звукозаписами композицій у виконанні Вадима Кіпи.

Під час спільної вечері з доповіддю на тему „Франко й Ґете" виступив проф. Володимир Жила. Мета його доповіді — відзначити століття появи першого українського перекладу „Фавста". Доповідач вказав на велетенську працю, що її виконав Іван Франко над перекладом „Фавста". Звичайно, щоб уміло перекласти творчість Ґете, Франко мусив її ґрунтовно вивчити й постійно над нею працювати. Таким чином, зчасом, вона склала для нього окремий світ поетичної традиції, що глибоко запав у свідомість поета перекладача та, без сумніву, був для нього життєдайним джерелом надхнення, що виявилося в перлині його лірики „Зів'яле листя". На думку доповідача, цей мистецький шедевр, — це український різновид роману „Страждання молодого Вертера". Отже, Франко самобутній мистець, черпав із життєдайного джерела творчости Ґете, але всі ці присвоєні мистецькі вартості перетоплював у своєму творчому горнилі, таким чином,

(Закінчення на стор. 3)

Марія Маркович у Швальбаху

Одне з багатьох завдань більших і менших подорожей підписаного було відзначення української субстанції, чи присутности, на поселеннях. Воно почалось 1955 року, коли його заходами приміщено було Антоничів оригінал і еспанський переклад поеми про Алькасар у Толедо в Еспанії. Пізніше відзначено місця перебування Лесі Українки в Італії (1963) та в Єгипті (1982), Михайло Коцюбинського на Капрі (1964), а в 1961 році його старанням приміщено портрет Марії Маркович (Марка Вовчка) на першому поверсі готелю „Вайденгоф" у Бад Швальбаху коло Вісбадену, Німеччина, де ця письменниця перебувала в 1858 й 1860-их роках. Крім цього, передано до місцевого Архіву оправлений примірник, копію рукопису „Козацька кров" з 1857 року.

Минали роки; утривалені знаки української присутности на Заході зберігалися на місцях, хоч, за вийнятком Толедо, були мало відомі українським туристам по широкому світі. Тому дивно було часом читати в пресі описи українських відвідувачів західньої Европи, Єгипту й інших країн, що не „завважували" українських слідів, що ввійшли вже в неписаний путівник україніки західного світу й повинні знайти більше зацікавлення.

В 1976 році делеґація Світового Академічного Комітету Вільних Українців — САКВУ, в особах підписаного й проф. Оксани Борушенко (першої жінки-українки, що поцікавилася цією справою) відвідала Бад Швальбах і ствердила сумний факт: готель „Вайденгоф" зліквідовано, портрет Марії Маркович приміщено в ресторані „Вайденгоф", що залишився як єдиний слід славної колись гостинниці Бад Швальбаху. Портрет Марії Маркович попав поміж оленячі роги, голови спольованих тварин, рушниці, пістолі тощо, розвішені в найбільш репрезентативній кімнаті „Єґерзалі" цього ресторану. Тоді ми разом з Оксаною звернулися до українського організованого жіноцтва з закликом „визволити Марка Вовчка зі звіринця". Наше звернення не мало ніякого відгомону, хіба, що кпини деяких журналістів. Виходило, що „організоване жіноцтво" не дуже зацікавлене престижем української письменниці, ані портретистки проф. Катерини Антонович.

Знову минали роки. По засаді -„що зробиш, буде зроблене", автор цих рядків використав з весною 1982 року свою кругосвітню подорож і заїхав 14-го квітня до Бад Швальбаху. Нічого в ньому не змінилося, зокрема якщо йде про місце портрету Марії Маркович: він далі висить у „Єґерзалі" й „чекає визволення". Отож після вечері в цій залі того ж вечора підписаний мав довшу розмову з власником ресторану Гансом Йоекелем і, переконавши його, що портрет був переданий у 1961 році для гостинниці, а не для ресторану, підписав з ним в імені УММАН-у контракт кожночасної передачі портрету в руки управи міста, чи „Курґавзу", для переміщення його в відповідніше місце. Ми розсталися з Йоекелем як добрі знайомі ще з 1961 року й він у майбутньому радо передасть портрет до „курортної палати", чи куди управа скаже.

Полагодивши справу з господарем і маючи дві копії нашого договору в руках, я пішов наступного дня до Управи „Курорту". Один із директорів д-р Е. Шпіц, радо прийняв мене, ми довго дискутували про Марію Маркович, про церемонії з 1961 року (при яких він, на жаль, не був), про знайомих того часу — архівістку Кляру Клюґе, декана д-ра Й.Мая, видавця д-ра Ф.Штайнера, молодшого й інших. Д-р Шпіц дуже жалкував, що церемонії перенесення портрету не включено в програму минулорічних ювілейних святкувань 400-річчя міста Бад Швальбаху; він з гордісю показував мені відновлені кімнати „Курґавзу," відсвіжений парк із цілющим джерелом й інші речі, включно з ювілейною книгою, яку з дедикацією передав мені на пам'ять про мої відвідини. За полуденком ми багато говорили про Другу світову війну, теперішнє положення Німеччини й України, про майбутні справи, в тому й можливість окремого „свята Марії Маркович" у Бад Швальбаху в 1983, або в 1984 роках. — Все це залежить від українців, ми радо підемо на руку й допоможемо або в науковій конференції, або в концерті, академії, чи щось у цьому роді, — заявив він на прощання.

Я від'їздив із Бад Швальбаху оптимістом: у руках у мене була одна копія договору з Г.Йоеклем (другу залишив д-рові Шпіцові). В майбутньому можна буде зорганізувати наукову конференцію про життя і творчість Марії Маркович, її европейські мандрування, включно з Бад Швальбахом, перевести окрему церемонію перенесення портрету й відслонення його в іншому місці, можна буде влаштувати святкову академію зі співами й рецитаціями її творів, узагалі можна буде скапіталізувати дотеперішні заходи й добру волю німецьких господарів та їхнє розуміння культурних справ.

* * *

Незалежно від моєї акції в Бад Швальбаху, я з приємністю набув у Франкфурті один примірник маловідомої, але дуже цікавої й цінної дисертації Катерини Горбач про „Російські й українські народні оповідання Марка Вовчка", виданої в 1978 році.

Яр. Рудницький

ПОДЯКА

Оцим складаю щиру подяку 11-му Відділові Союзу Українок Америки у Трентоні, Н. Дж., а саме:

Особливу подяку, що випливає з глибини мого серця складаю референтці „Суспільної Опіки" Вельми Шановній Пані Любі Мриглоцькій, яка не пішла до роботи, а рановранці разом з Вельми Шановною Панею Б. Осадца, секретаркою вище згаданого відділу відвезли мене в лікарню, відділ негайної допомоги, та полагодили усе потрібне і пов'язане з прийняттям в лікарню.

Я безмірно вдячний Вельми Шановним Паням Союзянкам за відвідини мене у лікарні, за прегарні квіти, подарунки і картки з побажанням скорого повороту до здоров'я.

Щиро дякую Всесвіт. о. митратові д-рові Макухові за відвідини мене у лікарні, уділення Св. Причастя і Єлеопомазання.

Щиро дякую Вельми Шановній Пані Дарії Кузик за відвідини мене у лікарні та дарунок — останні два числа журналу „Патріярхат".

Сердечну подяку складаю Вельми Шановному п. Матвійчинові за відвідини мене у лікарні кожного дня.

Хай Господь обдарить Вас всіх своїми щедрими ласками і кріпким здоров'ям.

КАЛИТЧУК ФИЛИМОН

ВІДКРИТТЯ ВИСТАВКИ КАРТИН

ЗОЇ ЛИМАР

відбудеться

в горішній залі мотелю „Ксеня" в Гантері, Н. Й. в неділю, 11-го липня 1982 р., о 12-ій год. дня

Виставку відкриє **ред. Уляна Любович**

Семантика...

(Закінчення зі стор. 2)

торка стверджує гірку правду:

Щоб зрозуміти, що
таке свобода,
Корисно декому
відмучитись в Воркуті"..

Це повністю виправдує висновок авторки.

* * *

Як Ганна Черінь вив'язалася з свого нелегкого завдання з пункту бачення психології творчости і вимог літературного мистецтва?

Літературний твір широкого полотна вимагає терпеливости, посидючости (німці називають це „зіцфляйш") кропіткої, томливої праці впродовж довшого часу. Все те зумовлене характером твору — широким діяпазоном (обсягом) основної теми, побічними мотивами й дигресіями, епічністю й детальністю розповіді, гомерівським стилем, розробкою характерів дійових осіб, зокрема героя, розгорненням тла, на якому акція проходить.

Ці своєрідні притаманності твору широкого полотна, до того ще й віршованого, загострені додатково нелегкими вимогами в'язаної мови. Г. Черінь і як людина і як письменник відзначається непосидючістю, живою вдачею, емоційним наснаженням, швидким темпом писання, нетерпеливістю побачити свій твір готовим, опублікованим. Авторка признається, що низка її творів у збірках „Вагонетки" й „Небесні вірші" постали, або бодай зародилися під час подорожі поїздом чи літаком з одного міста до другого. Отже бачимо, що психологічна структура авторки якраз протилежна до тих вимог, які ставить до творця роман чи епопея. І ця головокружна, „джетова" манера писання позначилася на творі „Слова́"...

Трудність творити широке літературне полотно в'язаною мовою лежить у тому, що й автор і читач можуть утомитися — перший писанням твору, другий його читанням. Треба бути вправним письменницьким „акробатом", щоб не схитнутися на цій хисткій літературній линві, яка відмежовує естетично-мистецько творче від буденно-ремісничого. Коли на переломі XVIII-XIX століть в польській літературі провадився спір поміж клясиками й романтиками, один із представників нового напрямку поблажливо-доброзичливо посміхався з віджилих колеґ пера, що вони пишуть „Дзєсєньць тисєнци вєрши о садзеню ґроху" (Десять тисяч стрічок як горох садити).

В авторки в деяких місцях видно творчу втому. Вона нашвидкоруч ставить слова, яких трудно знайти в підручних словниках. Це веде до деякої неприродности, штучности поетичної мови і на цьому терпить гладкість вірша, ясність стилю й розуміння тексту. На цю тему один із польських романтиків писав: „Ґди над читанєм вєрша потшеба сєн трудзіць, Чительнік такім вєршем зачина сєн нудзіць".

Вжиття поетом такого чи іншого слова не може бути припадкове, кожне слово мусить бути дбайливо підібране і мати своє виправдання. Візьмім кілька прикладів із обговорюваного твору:

До дівчини він має
справу іншу,
Аніж любовного
збирання чиншу.

Або:

Микола хотів
обвінчатись —
Це зробив би священик-
литвин
Та Галине серце на чати
Стало, стривожений
дзвін.

Ще інший приклад:

Але якщо би хор
поїхав в ліс по дрова,
Як зафальшивить
партія альтова,
Це буде вже немов
шкільницька змова,
І не поможе нам тоді
Зернова.

Для зрозуміння деяких місць пересічний читач мусить послужитися великим тлумачним „Словником Української Мови" Академії Наук, нпр.:

Ми знали, що врятує
рідна партія!
Тепер бунтівникам
приходить амба.
Їм новосілля визначу
на карті я
Таке, де з їх костей
собачих буде дамба!

(„Амба" — кінець, „амінь „капут"; дамба — гребля, тама, гать, гатка.)

В іншому місці вжите рідкісне слово „аврал", що означає спішну роботу на судні з участю всієї залоги.

Автор мусить зберегти в творі принцип естетики мистецького слова, вислову, образу. Тому дисонансом звучить розповідь мандрівного геолоґа про пристрасну еротичну ніч, проведену ним в шатрі з тубілкою -ненкою, прогнаною законним чоловіком за неплідність. Свою розповідь геолог кінчає спостереженням, що руйнує образ пережитої любовної сцени.

Коли покласти на терези критичного розгляду позитиви і трудноці, недотягнення та недоліки віршованого роману „Слова́"..., треба сказати, що Г. Черінь вийшла з свого нелегкого завдання оборонною рукою. Тематика твору, жива акція, вдала характеристика персонажів, їх небувалі життьові перипетії, низка побічних акцій і епізодів, напруженість і миттьова зміна сцен і подій, пластика зображення, багатство візуальних і слухових елементів, образна мова, короткі, влучні діялоги, розгорнуте тло, на якому проходить дія роблять твір Г. Черінь не лише інтересною лектурою, але і здатним стати вдячним сценарієм до кінокартини.

ВИСТАВКА КАРТИН Я. ВИЖНИЦЬКОГО

Гантер, Н.Й. — У неділю, 4-го липня, в годині 1-ій по полудні, тут у власній ґалерії, навпроти готелю „Ксеня", відбудеться відкриття виставки мистця Ярослава Вижницького. Відкриття довершить ред. Іван Кедрин.

Гості з далекої...

(Закінчення зі стор. 1)

ще раз вписатися в ряди членів УНСоюзу, що й сьогодні він зробив — і тепер належить до 488-го Відділу у Фініксі. Попередніми роками він належав до 320-го Відділу у Балтиморі. Ю. Іллінський також розповів, що сюди його привела ще одна справа, а саме, його зацікавлення архівами „Свободи", тобто можливостями підшукання матеріялів у річниках „Свободи", зокрема у ділянці дослідів українських говорів. Йому теж цікаво довідатися, хто сьогодні працює над збереженням зразків говорів. Як у дальшому О. Іллінський поінформував, — він колись працював у Конґресовій Бібліотеці у Вашінґтоні, як рівнож протягом десяти років, на неповний цілоденний базі, він працював для радіопередачі „Голосу Америки", де йому виправляли українську мову Людмила Івченко, проф. Пантелеймон Ковалів, Денисенко, Іван Колос та Леонід Полтава, який там був затруднений коротко.

Ю. Іллінський підкреслив, що від раннього дитинства в нього було щастя знаходитися серед українського оточення. Ясна річ, тоді він цьому не придавав надто багато уваги, але сьогодні він із особливим сантиментом згадує свої зустрічі і розмови з різними видатними українськими особистостями, як наприклад, із проф. д-ром Романом Смаль-Стоцьким. Сьогодні він розуміє і бачить яке велике значення і вплив мало українське оточення на формування його світогляду, на скріплення української свідомости, на його мову.

Нині він працює, — в дальшому інформував Ю. Іллінський, — у Бібліотеці Арізонського стейтового університету на становищі спеціяліста географічного відділу. В університеті знаходиться понад 100,000 мап на 15-20 мовах з цілого світу. Його праця основується у подаванні різних інформацій різним департаментам університету та часто і приватним особам. Наприклад — в питаннях історичної географії, геології, архітектури, археології, генеології. До нього звертались різні особи, щоб встановити своє етнічне походження, як теж у справах спадкоємства, а навіть засягали в нього відомостей про Фальклядські острови. Подавання цих усіх інформацій — це його відповідальність. Про нього в університеті, звичайно, кажуть, що він — остаточне джерело інформацій, бо — „як не він, то хто"...Останньо до нього прийшов один чоловік із своєю метрикою, щоб довідатися про своє етнічне походження. На метриці була місцевість із змадяризованою назвою, яка виразно вказувала, що дана місцевість була українська. Коли Ю. Іллінський роз'яснив тому чоловікові, в чому справа, він відповів: Тепер ясно, коли та місцевість є частиною України, то значить — я українець!"

Крім розповіді про своє професійне затруднення Ю. Іллінський згадав, що на протязі останніх восьми років, він безперервно належить до танцювального ансамблю „Верховина".

Коли один з редакторів висловив Ю. Іллінському признання за його гарну українську мову, він, усміхнувшись, сказав: „Це нічого дивного — мій родинний дім, моє українське оточення, моє постійне бажання зглибити українську мову до дна — ось моя відповідь на ваше питання.

При прощанні обидва від відувачі, сповнені приємних вражень із їхнього тут перебування, заявили: „Можливо-знову до швидкого побачення!"

ПРЕДСТАВНИКИ З'ЄДНАНИХ СТЕЙТІВ АМЕРИКИ і Совєтського Союзу відбули в Женеві, Швайцарія, дві одногодинні сесії у справі зменшення міжконтинентальної нуклеарної зброї. Голова американської делеґації на ці переговори Едвард Л.Ровні представив совєтському речникові Вікторові П.Карпову становище Уряду ЗСА до цієї справи, який у свою чергу накреслив совєтські пляни і пропозиції Москви. Обидва представники знайомі з подібних раніших переговорів і підписання домовлень у справах САЛТ І і САЛТ ІІ.

ПРЕЗИДЕНТ ҐВІНЕЇ АГМЕТ СЕКО ТУРЕ, ЩО перебуває в ЗСА з приватною візитою, зустрінувся 30-го червня у Вашінґтоні з президентом Роналдом Реґеном і віцепрезидентом Джорджом Бушем. Вони обговорювали питання американських капіталовкладів у Ґвінеї, ситуацію в Ливані та статус переговорів про незалежність Намібії. З урядових джерел заявляють, що президент Туре, правдоподібно, очолить на початку 1983 року Організацію Африканської Єдности.

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ
за вічний спокій душі
бл. п.

ЯРЕМИ КУРДИДИКА

визначного Мецената Фонду Катедр Українознавства (ФКУ)
відслужать:

БОСТОН, МАСС. — Впреп. о. декан Петро Огірко, духовний опікун ФКУ, в п'ятницю, 16-го липня 1982 р., о год. 9-ій рано в УКЦеркві Царя Христа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Впреп. о. протопресв. Іван Ткачук, в суботу, 24-го липня 1982 р., о год. 10-ій рано, в УПЦеркві Всіх Святих.

В РИМІ, Італія — у першому тижні серпня в манастирі Отців Студитів.

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФКУ

ПОДЯКА

Дня 26-го березня 1982 року відійшов у Вічність
з Волі Всевишнього

наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, СИН, ДІДУНЬО, БРАТ, ЗЯТЬ І ШВАҐЕР

бл. п.

МИХАЙЛО ГАЙДУК

Висловлюємо сердечну подяку Всім, що в тих сумних хвилинах вшанували Його пам'ять та старалися нам полегшити наш великий біль.

Складаємо глибоку подяку Високопреосвященному Архиєпископові Митрополитові Стефанові Суликові за відслуження Парастасу і Панахиди.

Щиро дякуємо о. парохові Г. Маслякові та о. М. Процикові за співслуження Панахиди і Парастасу, як рівнож за похоронення Покійного. Зокрема дякуємо о. Г. Маслякові за прощальні слова в церкві.

Сердечна подяка Велзевулатові Лісових Чортів „Писаний Камінь" та представникам Булави Куреня за звеличання похоронів великою участю та піснею „Ніч вже йде". Рівнож окрема подяка ініціяторам та Кодлові за заснування фонду на видання збірки церков Покійного, яка стане живим пам'ятником для Нього.

Щире спасибіг пп. сен. С. Мадаєві та д-рові М. Лабуньці за зворушливо-теплі прощальні слова по Панахиді.

Дякуємо сердечно всім співпрацівникам Покійного з Westinghouse **за масову присутність на Парастасі і похоронах та за численні пожертви на Заупокійні Служби Божі, як також за чудові кошики квітів та за листи співчуття.**

Вдячні ми безмежно п-ні Д. Горбачевській і п-ні Е. Коптун за приготовання тризни, та рівнож всім Паням, що причинилися до того.

Наша глибока вдячність пл. сен. д-рові О. Черникові за прощальні слова і переведення тризни та пл. сен. А. Прасіцькому, п-ні М. Кондрат і п. Дж. Брокманові за приятельські спогади під час тризни.

Безмірно дякуємо д-рові Ю. Ісаєву за старанне лікування та за надзвичайну опіку під час недуги Покійного.

Невимовно вдячні ми нашим приятелям Х. та Р. Лазорам та О. і А. Прасіцьким, які ділили з нами нашу втрату та в кожній хвилині приходили з поміччю і розрадою.

Сердечно дякуємо Усім, хто своїми висловами співчуття, молитвами, жертвами на Заупокійні Служби Божі, жертвами на новооснований видавничий фонд збірки церков Покійного, жертвами на Патріярхат, на стипендійний фонд в Бразилії, на Український Музей, кошиками квітів і численною присутністю на Парастасі і похоронах віддали останню пошану Покійному.

Нехай Всемогучий Господь обдарує всіх Вас своїми щедрими ласками, а душу Покійного хай прийме до Царства Небесного.

ОЛЯ — дружина І РОДИНА

Сьома зустріч...

(Закінчення зі стор. 2)

збагачуючи скарбницю українського письменства.

Під час зустрічі в суботу відбувся в будинку Філліпс Брукс фортепіяновий концерт, що складався з гостинного виступу д-р Юліяни Осінчук з Ню Йорку. У програмі були Варіяції на тему української пісні, оп.40 К. М. Вебера, дві Прелюдії, оп. 7 Лева Ревуцького, Друга рапсодія „Шумка-Думка" Миколи Лисенка й трансцедентальний етюд „Мазепа" Ференца Ліста. Виступ піяністки позначився на бездоганній техніці та на бережливому ставленні до стильового характеру музики. Чудові технічні дані, природний сценічний хист, помножені на міцну фахову освіту й вперту наполегливу працю стали рішучим фактором мистецького виконання піяністки-передати різноманітну гаму почуттів та по-мистецькому виконати складні музичні тексти. Виступ д-р Юліяни Осінчук був поважним вкладом у програму зустрічі та ніс у собі виразний емоціональний заряд.

У суботу перед спільною вечерею відбулося ділове засідання членів ПКУС під керуванням проф. Володимира Жили. Секретарював проф. Богдан Романенчук. На голову секції „Література й мова" вибрано проф. Григорія Грабовича, на голову секції „Суспільні науки" — проф. Марту Богачевську-Хом'як, а на голову секції „Біо-бібліографія" — проф. Мирослава Лабуньку. Головою ПКУС, 1982-83 став голова секції „Біо-бібліографії" — проф. Мирослав Лабунька. Рішено, що наступна зустріч ПКУС,згідно з традицією,відбудеться під кінець травня 1983 року. Обговорено участь канадських українців у ПКУС і відмічено, що їхня участь з кожним роком зменшується, не зважаючи на всі заходи проводу притягти їх до співпраці, щоб, тим самим, посилити ряди ПКУС та збільшити число учасників зустрічі.

Таким чином, сьома зустріч ПКУС дала багато важливого, практичного й потрібного для поліпшення роботи в ділянці українських студій в школі й університеті.

Само собою зрозуміло, що в газетній статті немає можливости охопити все коло питань, пов'язаних з зустрічею ПКУС. Дискусіям про обговорені доповіді можна було б присвятити іншу статтю і, таким чином, згрупувати весь матеріял.

На закінчення хочемо відмітити працю голів секцій ПКУС, 1981-82 — Марти Тарнавської („Біо-біографія"), проф. Миколи Богатюка),„Суспільної науки"), проф. Норвудова, Г. Андрюсова, проф. Ульриха Ґобелова, Гейзеля Ґалі (Тексас Тек університет), Богдана Тарнавського, Бренді Д. Сенс, Уляни Пасічник, Оксани Процик (УНІҐУ), проф. Яра Славутича, проф. Асі Гумецької, д-р Юліяни Осінчук, Тані Давініон і Степана Сідлярчука — їх всесторонню допомогу й підтримку. Без співпраці цих відданих справі осіб трудно було б зорганізувати триденну престижеву зустріч ПКУС.

Нечорноземна...

(Закінчення зі стор. 2)

галузями суспільного виробництва. Це стосується, передусім, сільського господарства. За період між переписами населення країни 1970 і 1979 років сільське населення зменшилося з 105.7 до 98 мільйона чоловік, тобто на 6.9 мільйона"... Безсмертний, між іншим як і багато інших совєтських авторів, бачать розв'язку цього питання лише у зростанні продуктивности праці, але це вже окрема, до речі, теж безнадійно складна і непотішальна справа у сучасних совєтських обставинах. Над нею „трудяться" і про неї горлодерять не відсьогодні , з відомими наслідками, що про них теж згадує й сам Безсмертний.

Але немає сумніву, що попри всі свої незлагодженості, нестатки і кризи Москва буде старатися реалізувати свій плян перемішування і русифікації народів в контексті „перетворення Нечорноземної зони РСФСР у район високопродуктивного землеробства і тваринництва". Разом із іншими неросійськими народами ми мусимо належно протиставлятися цій затії та зокрема не допускати до того, щоб російські шовіністи могли вживати наш власний елемент у своїх перекосних і перехресних протиставленнях і зіставленнях для здійснення своїх асиміляційних і русифікаційних цілей. Всі ми разом мусимо тут творити один антиімперіялістичний, антирусифікаторський фронт. В такому сенсі і з таким цілеспрямуванням мусить також діяти еміґрація нашого і інших народів — як у своїй зовнішньо-політичній діяльності, так і по лінії інформування і спілкування з нашими народами в СССР, закликаючи водночас російські народні маси і передову інтеліґенцію включитися у наше спільне протиборство із ґеноцидною політикою їхньої шовіністичної, правлячої олігархії в Кремлі.

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в четвер, 1-го липня 1982 року відійшов у Вічність, після важкої недуги, на 54-му році життя,

наш Найдорожчий ЧОЛОВІК, БАТЬКО, СИН, БРАТ І ШВАҐЕР

бл. п.

МИХАЙЛО КІЧУЛА

уродженець села Липівці, Рогатинського повіту, Західня Україна.

ПАНАХИДА буде відслужена в понеділок, 5-го липня 1982 року в год. 7:30 веч. в похоронному заведенні М. Насевича при 109 Іст Тейбор Рд. у Філядельфії, Па.

ПОХОРОН у вівторок, 6-го липня 1982 р., о год. 9-ій ранку, з того ж похоронного заведення до церкви Христа Царя при Каюґа і 16-ій вул., а звідтам на цвинтар у Факс Чейсі.

В глибокому смутку:

АННА — дружина
НАДІЯ МАРІЯ — дочка
МИХАЙЛО АДРІЯН — син
МАРІЯ І ПЕТРО КІЧУЛИ — батьки
ІВАН — брат з дружиною АНАСТАЗІЄЮ і дітьми ІРИНОЮ І ІВАНКОЮ
АНДРІЙ — брат
АННА СМОЛІЙ — сестра з чоловіком ІГОРЕМ і синами ВОЛОДИМИРОМ І МАРКІЯНОМ
Ближча і дальша Родина в Америці й Україні

Замість квітів на могилу, просимо складати датки на добродійні цілі.

Літературні вечори Д. Чуба в Альберті

З великим успіхом пройшли літературні вечори письменника Дмитра Чуба з Австралії, що, їдучи на з'їзд „Слова", зупинився в Західній Канаді. Письменник виступав перед українцями в Едмонтоні 21-го, а в Келґарі 24-го травня. На першому вечорі було присутніх понад 80 осіб, а на другому — близько 50. Письменника представив проф. Яр Славутич.

В Едмонтоні, крім автора, що читав екзотичні оповідання й нариси про Австралію та Нову Ґвінею, а також гумористичні та інші вірші, деклямували його твори Марія Дитиняк і мґр Маркіян Ковалюк. Головував на вечорі мґр Юрій Стефаник. Крім того, мала свій короткий виступ поетка Боженна Коваленко, що прибула також із Австралії. На обох вечорах розійшлося книжок Д. Чуба на 275 долярів.

Після літературного вечора в Калґарі, що його влаштував Микола Топольницький, голова місцевого відділу КУК, Д. Чуб у супроводі Яра Славутича відвідав „канадську Швайцарію", гірські заповідники у Бенфі й Джеспері. Саме в той час, коли мандрівники поверталися, наспіла велика хуртовина, що вкрила значну частину дороги та околиці білим покровом снігу, але в Джеспері та в Едмонтоні було соняшно, тепло й гарно.

Письменник Д. Чуб відлетів до Вінніпеґу. Він виступатиме на літературних вечорах також у Торонто, Дітройті, Чикаґо та інших містах.

М. К.

Маркіян Комічак і його „Каштан" у Пармі

Небувало велике число—1,300—глядачів прибуло в дощову суботу, 5-го червня, до найбільшої у Пармі залі середньої школи, при захід 54-та вулиця, щоб дві години подивляти красу українських народних танців у найкращому виконанні 97-ми учнів школи „Каштан" у Клівленді. Постання цієї школи завдячуємо д-рові Зенонові Голубцеві, який влітку 1979 року бачив на Союзівці виступ танцювальної школи „Зорепад" з Олбані під кермою Роми Богачевської і з участю гостя Маркіяна Комічака.

Вже в грудні того ж року вроджений на танцюриста і з талантом інструктора Маркіян почав навчання українських народних танців у заснованій школі „Каштан" в осердку парафії Покрови в Пармі. У наступному році навчання ведено в Каяґоґа коледжі, а потім у Студії Артура Муррей при дорозі Ріджа.

За короткий час Школа відбула вже три Вечори з власною програмою, тричі спільно з веденою ним від шістьох років школою „Веселка" в Пітсбурзі та чотири рази виступала в програмі інших концертів. Признання від публіки вказувало Управі й інструкторові, що їхня праця над молоддю національно корисна і сповняє більше завдань. Це продовження роботи балетмайстра Василя Авраменка, яку він почав на цім континенті в 1926 році.

На закінчення третього року навчання Школа виїздила 8-го травня з концертом до Чикаґо, який доповнила і збагатила співом вісьмох пісень відома тут недавно прибула з України артистка Евеліна Белюць при акомпаньяменті композитора Леоніда Вербицького, та 15-го травня—на попис до Пітсбурґу. Таким чином, високий мистецький рівень „Каштанят" був засвідчений уже і поза Клівлендом та здобув Школі визнання і признання.

На черговому пописі перед клівлендською різнонаціональною публікою виведено 17 танців всіма групами виконавців, від трьох до сорока. Лиш у трьох танцях одинцем танцювали: Софія Ільчишин, Марта Ліщинецька, Мирослава Лобур, Христина Павлишин, Адріяна Петрина, інструктор М. Комічак і його помічник Давид Возняк. Хореографами цих танців були: Рома Богачевська і Микола Жуковин по 4, М. Комічак і Анатоль Кривожиха по 3 та Авраменко, Ярослав Клунь і Вадим Сулима.

Програму Вечора розділено на дві частини і виконувано її без уживання куртини, бо танці черґувалися один по однім і творили немов безперервні дії з повними молодечого життя на сцені акціями при звуках належно підібраних мелодій.

Програму зачато звичаєвим „Привітанням", а першу частину закінчено гарним танцем 20-ти дівчат із сольо „Ворожіння", а другу—„обов'язковим" „Гопаком". Щоб дати школярам, (але не публіці) малу передишку і час на переодягання, в обох частинах додано по одній вокально-інструментальній точці.

Сестри Ірина і Люба Завадівські відспівали при акомпаньяменті бандур дві пісні та відіграли в'язанку українських пісень, а квартет „Наддніпрянки" проспівав пісню та другу в супроводі бандуристок Завадівських. Гурток „Наддніпрянки" існує вже три роки як октет, але через студії членок часом виступає лиш з Дарією Тимош, Оксаною Пукач, Христиною Сивою і Ольгою Трипняк.

Після програми виступив з подякою голова „Каштанців" д-р Голубець та голова УЗО—Відділу УКК д-р Богдан Футей, який іменем української громади подякував за таке мистецьке плекання рідної культури і представив батьків Маркіяна. Обоє вони дуже активні в громадськім житті в Пітсбурзі, а інж. Михайло Комічак вже 32 роки надає в неділі о год. 1-й і 6-й по полудні українські радіоавдиції на станції ВПІТ, якої є головним управителем.

Їх середущий син Маркіян уже 10-літнім хлопцем почав учитися танців у В. Авраменка. Виступав в Радіо Сіті в Ню Йорку і в багатьох містах ЗСА і Канади, а з ансамблями „Чайка" і „Русалка"—також і в Европі. Останніх шість років він провадить курси і школи народних танців. Завдяки вродженним здібностям він став вірним адептом танкового мистецтва, а завдяки патріотичним батькам віддався служінню українській молоді і громаді. Цього літа виїжджає з „Русалкою" знову до Европи, а в найближчому році повезе „Каштанят" до українських громад на східньому побережжі ЗСА.

Школу „Каштан" веде з'єднана „коаліція" чотирьох молодших жінок: Христина Головчак, Мирослава Голубець, Арета Захарій і Еріка Кордуба, а голова—д-р З. Голубець та адміністратори Василь Ільчишин і Марія Штайнгаґен. Дорадниками при виготуванні строїв були мґр Дарія Якубович і інж. Ірина Кашубинська, а іншими послугами до успіхів Школи спричинилися Зенон Цибик, Давид Возняк і Василь Бородай.

Всі ці особи доказали, що знають своє діло і тому скоро добилися великого успіху та належно презентують народні танці й ношу. Громадянство оцінило добру працю фахівців і щиро підтримує їх почин та гордиться мати у своїм столітнім поселенні таку нову цінну мистецьку клітину. Про неї інформує старанно видана Управою з нагоди попису 16-сторінкова програмка.

До успіхів Школи спричинилися, перш усього, самі учні, які від свого вчителя Маркіяна Комічака досконало вивчили всі рухи і на сцені почуваються свобідно, але здисципліновано, та танцюють у гуртах чи парах всі скоординовано, легко і без помилок у ритмах приємних мелодій. До такого ж рівня виконавців достосувалася Управа з батьками, які придбали великим трудом і коштом майже 20,000 дол. відповідну до походження танців чудову реґіональну ношу для всіх хлопців і дівчат.

Так приготований попис народних танців у властивих їм автентичних одягах став справжнім спектаклем з поєднанням краси танців, кольорів, мелодій і охоплених грою метких виконавців. Подяка і признання трудівникам з працею в „Каштані" і за той Вечір радості й піднесення своїх батьків і нас усіх у громаді.

Степан Кікта

Стипендійна акція СУА продовжується

Сестра Надія Василина Діткун з Уніао де Віторія, Бразилія, була стипендисткою Стипендійної акції СУА від 1974 року, а спонзорами в останніх роках були союзянки 55-го Відділу СУА з Каліфорнії. Ця вдячна ґрадуантка в листі до СУА пише: „Висилаю знімок з моєї матури та заразом складаю сердечну подяку за стипендії, що мені допомогли закінчити науку медсестри".

„Пишу до Вас цих пару слів з подякою для організації СУА за цінну допомогу в закінченні моїх студій у факультеті хемії... та за приєднання спонзорів. Ця Ваша праця та допомога дає змогу багатьом студентам отримати кращу працю та позицію в житті...",-написала Анізія Тиризіня Котелок, в останніх роках стипендистка Володимира та Уляни Дячуків.

„...Я, слава Богу, закінчив університет. Дуже дякую Вам, а найбільше моїм спонзорам, д-ру і пані Дорощукам, що такі роки мені помагали та в мене вірили...",–пише інж. Михайло Атаманчук зі Сао Павло, Бразилія. „...Дякую Вам із щирого серця за допомогу яку Ви мені зробили, даючи стипднеію, яка мені дуже корисна. Я дальше проваджу садочок - цього року маємо 13 діточок, від 2 до 5 рочків, самих українців. Я їх дуже люблю та стараюся їм передати та вщепити українські пісні, віршики та молитви". — Пише Аделія Борсук з Куритиби, Бразилія, ідейна відлана молода людина; її спонзором цього року є Микола Бойчук. А інша стипендистка, Марія Дідур, висловила у листі свої подяки для Союзу Українок, а особливо для Наталії Даниленко, що „допомогли мені закінчити 8-клясу та допомагали під час всіх років мого навчання".

Це уривки з деяких листів, що багато говорять про Стипендійну акцію СУА. Ця акція не нова, цього року вона розпочала вже свій 12-ий рік. Вона започаткована ще в 1970 році 28-им Відділом СУА, коли Василь Гнатів передав пожертви, зложені замість квітів в пам'ять своєї дружини св.п. Ірени, членки цього Відділу. Тепер Суспільна Опіка СУА провадить стипендійну акцію для членів початкових, середніх, промислових (фахових) семінарів та вищих шкіл в Европі та Південній Америці.

В 1981 році виплачено понад 200 стипендій на суму 32,552 дол., а цього року число стипендистів Південної Америки (Бразилії, Арґентини та Параґваю) — біля 150 та ще не всі виплачені, бо саме тепер виплачуємо. Аплікації приходять щодня, стараємося нікому не відмовити через брак фондів. На протязі останніх трьох каденцій цю акцію успішно розвинула тодішня референтка суспільної опіки СУА, а тепер перша заступниця голови СУА д-р Теодозія Савицька. Її поїздка до Бразилії, де вона відвідала далекі українські поселення, дала змогу краще зрозуміти потреби цієї допомоги. Численними дописами в пресі та висвітлюванням прозірок у різних місцевостях Т. Савицька поширила інформації про життя українців в Бразилії та допомагала іншим організаціям нав'язати контакти з тамошніми людьми. Аж тепер ми можемо оцінити її працю та подякувати за її труд, в імені всіх тих, кому СУА через неї допоміг. Та найкраща подяка — це листи стипендистів. Від 1970 до 1980 років виплачено стипендій на суму 206,793.50 дол. для стипендистів у Південній Америці та Европі. Це свідчить, що маємо велику підтримку від громадянства, що з довір'ям пересилає гроші на наші руки та довіряє нам у приділенні стипендій, за що ми щиро дякуємо усім спонзорам, добродіям, жертводавцям та організаціям та прохаємо й надалі підтримувати Стипендійну акцію СУА своїм спонзоруванням стипендистів для дальшого ведення цієї успішної акції. Наш клич „Українці - українському студентові" закликає громадян стати в ряди спонзорів та допомогти незаможній молоді в Південній Америці та в деяких країнах Европи.

Спонзором є особа, яка вплачує по 150 дол. (для середношкільників) або 200 дол. (для студента вищої школи) річно. Хоча ця сума вповні не оплачує утримання стипендиста (через інфляцію кошти в Південій Америці тепер є понад 300 дол.), проте це велика допомога, бо оплачує більшість коштів. Стипендійне Бюро повідомляє стипендиста(-ку), висилає посвідку за вплачені гроші, повідомляє стипендиста про його спонзора, до котрого стипендист є зобов'язаний писати по-українському, та загально координує цю акцію. Стипендійне Бюро та Стипендійну акцію тепер очолює теперішня референтка суспільної опіки, авторка цього допису, і від травня минулого року воно міститься в Мейплвуді, Н.Дж.

Шкільний рік у Південній Америці почався при кінці лютого та саме тепер виплачуємо стипендії. Маємо ще понад десять нових аплікацій, що не мають спонзорів, поміж ними — декілька семінаристів. Сподіваємося, що не будемо змушені їм відмовити через брак фондів, бо всі вони кваліфікують на допомогу та прислали відповідні документи та посвідки зі шкіл. Кожна вплата на стипендію, чи даток на Стипендійний Фонад СУА є посвідчений, і їх можна відраховувати від податку.

За ближчими інформаціями та аплікаціями слід звертатися до референтки Суспільної опіки на адресу:

Mrs. A. Krawczuk,
26 William Street,
Maplewood, NJ 07040
USA.

Анна Кравчук

Вшанували батька добрим вчинком

Кеймбридж, Ма. (ФКУ). — Для вшанування 85-ліття свого батька - Івана Притуляка з Віндзору, Онт., Канада, три сини Володимир, Любомир і Мирослав, склали в його імені пожертву на Український Науковий Інститут Гарвардського Університету у сумі 1,000 долярів.

Іван Притуляк народився 27-го червня 1897 року в селі Поточище, Івано-Франківська область.

Головна Екзекутива й Членство ФКУ та українське середовище Гарвардського університету бажають шановному Іванові Притулякові добра, щастя та многоліття. Синам, дякуючи за пожертву, треба висловити велике признання за те, що збагнули силу доброго вчинку, який висловлює любов і пошану до дорогої особи краще ніж тисячі слів.

Іван Притуляк

Брати Притуляки вислали теж з цієї нагоди такі ж пожертви Українській Канадській Фундації ім. Тараса Шевченка та Осередкові Української Культури й Освіти.

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

МИКОЛА ЯРЕМА, член УНС 240-го Відд. ім. Є. Коновальця в Клівленді, Огайо, помер 15-го березня 1982 року на 83-му році життя. Нар. 1898 року в Україні. Членом УНС став 1951 року. Залишив у смутку доньку Петронелю Іванюк з мужем Орестом і внуком Орестом. Похорон відбувся 18-го березня 1982 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

ІВАН РІПІХ, член УНС Відд. 204-го ім. А. Гончаренка в Ню Йорку, Н.Й., помер 10-го травня 1982 року на 77-му році життя. Нар. 15-го серпня 1905-го року у Великій Березці, пов. Ужгород Україна. Членом УНС став у 1942 році. Залишив у смутку дружину Юлію. Похорон відбувся 12-го травня 1982 року на цвинтарі св. Йосифа в Олифанті, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Мирон Залінський, секр.

ПЕТРО ЧОРНОПИСКИЙ, член УНС Відд. 427-го ім. Івана Франка в Ст. Катерінс, Онт., помер 26-го лютого 1982 року на 80-му році життя. Нар. 1902 року в селі Коршилів, Зборів, Україна. Членом УНС став 1960 року. Залишив у смутку доньку Галину, сина Богдана, брата Василя, шість внуків і чотири правнуки. Похорон відбувся 1-го березня 1982 року на цвинтарі Вікторія Лови в Ст. Катерінс, Онт.

Вічна Йому Пам'ять!
Петро Дякія, секр.

ДЖІН А. КІШ БЛЬОК, член УНС Відд. 288-го ім. св. Димитрія в Бетлегемі, Па., померла 26-го березня 1982 року на 36-му році життя. Нар. 29-го березня 1945 року в Бетрлегемі, Па. Членом УНС стала 1953 року. Залишила у смутку мужа Мілтона, матір Джозефіну, дочку Дебору і сина Михайла. Похорон відбувся 31-го березня 1982 року на цвинтарі св. Йосафата в Ловер Сукон, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Секретар.

АННА ГУДЗ, член УНС Відд. 439-го ім. Євгена Коновальця в Судбури, Онт., померла 9-го березня 1982 року на 59-му році життя. Нар. 9-го лютого 1924 року в Раві Рускій, Україна. Членом УНС стала в 1966 році. Залишила у смутку мужа Івана і троє дітей: Ірку, Дарусю і сина Тараса. Похорон відбувся на Католицькім цвинтарі в Судбури, Онт.

Вічна Їй Пам'ять!
В. Зацерковний, секр.

КАРОЛИНА ЛЯХОВСЬКА, член УНС Відд. 94-го ім. Маркіяна Шашкевича в Гемтремку, Міч., померла 9-го жовтня 1981 року на 64-му році життя. Нар. 1917 року в Балтиморі, Мд. Залишила в смутку матір Рожу Крушельницьку і сестру Марію Гант з родиною. Похорон відбувся на цвинтарі Мт. Олівет в Дітройті, Міч.

Вічна Їй Пам'ять!
Роман Татарський, секр.